

Skrivbordsstudie av fåglar

Projekt Lövgrodan

SEKRETESS

Delar av detta dokument berörs av offentlighets- och sekretesslagens 20 kap. 1 § (2009:400) som behandlar sekretess för uppgifter om utrotningshotade djur eller växtarter. Syftet med bestämmelsen är att motverka plundring och skövling av djur och växtarter som riskerar att försvinna. Vissa uppgifter om arter i den s.k. rödlistan omfattas därför av sekretess.

Det förutsätts även delgivna parter beaktar detta vid senare distribution av handlingarna.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

På uppdrag av Västerbergslagens Elnät AB har NEKTAB utfört en skrivbordsstudie av fågelfaunan i ett område i Ludvika kommun, W län (**Fel! Hittar inte referenskälla.**). VB Energi planerar att ansluta en ny anläggning med ett effektbehov på 150 MW till regionnätet. En förstudie inklusive sträckningsutredning behöver genomföras inför koncessionsansökan. Med anledning av detta behöver kända förekomster av fåglar i sträckningens närområde utredas för att därefter bedöma inventeringsbehovet.

Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning (2023) som lyfter vilka fågelarter som är mer känsliga för kraftledningar och som arbetet ska fokusera på.

En bra genomlysning av hur en kraftledning kan påverka fåglar och skillnaden mellan lokalnät och regionnät ges i Ottvall och Greens syntesrapport om kraftledningar och elnät (2021).

Aktuell ledning är en regionnätsledning som planeras att förläggas som luftledning. Den påverkan som ledningen kan ha på fågelfaunan är dels byggnation av ledningen som kan utgöra ett störningsmoment för särskilt störningskänsliga arter samt att kollisionsrisk kan förekomma för större arter.

1.2. Syfte

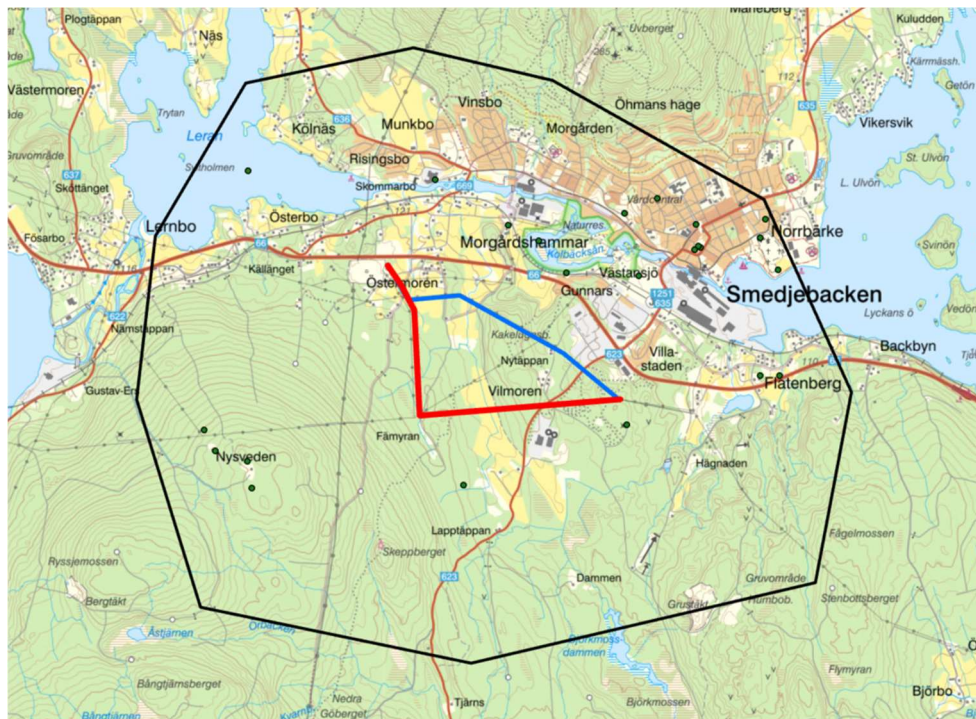
Syftet med denna skrivbordsstudie är att utröna vilka artspecifika inventeringar som bör utföras i det aktuella projektet samt om det finns några områden inom utredningsområdet som bör undvikas och om det redan finns sträckningsalternativ kan denna skrivbordsstudie även utgöra underlag för bedömningen om någon ledningssträckning är mindre lämplig.

Syftet med studien är också att vara ett underlag i dialog och samråd med bl.a. länsstyrelsen kring behov av fördjupade fågelinventeringar.

2. Metod

2.1. Utredningsområde

För att få en bild av vilka fåglar som observerats i närområdet avgränsades ett utredningsområde med yttergräns cirka 2 km från planerade ledningssträckor. Området innefattar skogar söder och väster om ledningssträckorna, större delen av Smedjebackens samhälle, Söppenmyrens naturreservat där Kolbäcksån rinner igenom samt delar av sjöarna Leran och Norra Barken, se Figur 1.

Figur 1 Karta över utredningsområdet med alternativa ledningssträckor (rött och blått streck).

2.2. Registrerade artfynd

Ett generellt artuttag för utredningsområdet gjordes ur artportalen samt att ett artuttag med skyddsklassade arter beställdes från SLU Artdatabanken. För båda artuttagen gjordes urvalet för tidsperioden år 2000 – 2024.

2.3. Häckningskriterier

Observationer som är inrapporterade utan angivna häckningskriterier betraktas generellt som förbiflygande utan indikation på att häckning förekommer i närheten av där fyndet är registrerat. För fynd inrapporterade med häckningskriterier kategoriserades fynden per art i enlighet med Birdlife Sveriges kategorier: Säkerställd häckning, Trolig häckning samt Möjlig häckning (för referens se exv vof.birdlife.se), se Tabell 1.

Tabell 1 Häckningskriterier för fågelfynd i artportalen

Häckningskriterium	Beskrivning	Häckning
Bo, ägg/ungar	Ägg eller ungar sedda i eller på bo.	Säkerställd
Bo, ägg/ungar	Ungar som hörts från bo. Gäller ej utflugna ungar, då anges istället Pulli/nyligen. Detta kriterium är mest aktuellt för hålhäckande fåglar.	Säkerställd
Misslyckad häckning	Används normalt inte	Säkerställd
Ruvande	Bo där adult fågel setts ruvande (på ägg eller små ungar).	Säkerställd
Äggskal	Vid säker observation att äggskal kommer från bo i närheten.	Säkerställd
Föda åt ungar	Hane och/eller hona som hämtar föda till ungar.	Säkerställd
Bär exkrementssäck	Adult fågel som bär exkrementssäck.	Säkerställd
Besöker bebott bo	Gammal fågel som lämnar eller flyger in i eller till bo eller bohål under omständigheter eller på sätt som tyder på att boet är bebott.	Säkerställd

Häckningskriterium	Beskrivning	Häckning
Pulli/nyligen flygga ungar	Nyligen flygga ungar (bostannare) eller dunungar (borymmare).	Säkerställd
Nyligen använt bo	Bo som med säkerhet kan sägas ha använts innevarande år.	Säkerställd
Avledningsbeteende	En starkare variant av kriteriet ”Upprörd, varnande”.	Säkerställd
Bobygge	Bobyggande eller utgrävande (uthackande) av bohål.	Säkerställd
Ruvfläckar	Används enbart vid ringmärkning av adulta fåglar under häckningstid.	Trolig
Upprörd, varnande	Ängsligt eller oroligt beteende eller varningslåten från gamla fåglar	Trolig
Bobesök?	Besök vid sannolik boplat.	Trolig
Parning/parningsceremonier	Parningsceremonier och spel, inklusive parning.	Trolig
Permanent revir	Används normalt inte.	Möjlig
Par i lämplig häckningsbiotop	Hanne och en hona, som uppträder på ett sätt som gör det sannolikt att de hör ihop.	Möjlig
Spel/sång	Sjungande hane (hannar) observerad, andra häcknings- eller revirlåten hörda eller annat motsvarande beteende iakttaget under häckningstid och i för arten lämplig häckningsmiljö.	Möjlig
Obs i häcktid, lämplig biotop	Arten observerad under häckningstid i eller i nära anslutning till lämplig häckningsbiotop för arten.	Möjlig

2.4. Kontakt med lokala ornitologer

Stig-Åke Svensson är ordförande i Dalarnas Ornitologiska Förening och hänvisar till lokala fågelskådare. Bertil Rahm meddelar via telefon att han inte känner till området så bra men möjligen kan Jan Olov Hermansson pensionerad kommunekolog i Ludvika kommun känna till området bättre. Jan Olov har sökts men inte inkommit med någon ytterligare information.

2.5. Ansvarig personal

Mårten Nilsson, biolog på NEKTAB, har genomfört skrivbordsstudien.

3. Resultat

3.1. Utredningsområde

Skogarna inom utredningsområdet präglas av trakthyggesbruk med kalhyggen ungskogar och en del äldre bestånd. Närmare Smedjebackens samhälle finns några mindre jordbruksmarker. Nya ledningar är tänkta att placeras parallellt med befintliga ledningar vilket om det i slutänden blir så medför en breddning av ledningsgatan genom avverkning av skog. De skogar som därmed behöver avverkas utgörs till större delen av brukade skogar.

3.2. Örn

Havsörn har observerats ett fåtal gånger och en kungsörn har setts. I samtliga fall rör det sig om enstaka förbiflygande individer.

3.3. Övriga rovfåglar

Bivråk har setts vid två tillfällen sträcka förbi.

Brun kärrhök observeras regelbundet födosökande i Söppenmyrens naturreservat. Enstaka observationer finns också vid Vilmören och Lapptäppan.

Duvhök är observerad vid nio tillfällen. Vid ett par tillfällen har födosökande honor observerats i Smedjebackens hamn.

Fiskgjuse observeras regelbundet födosöka i Söppenmyrens naturreservat samt i Smedjebackens hamn.

Pilgrimsfalk är observerad vid fyra tillfällen senast 2024 då en födosökande individ observerades vid Dammen.

3.4. Berguv, lappuggla, slaguggla

En häckande berguv rapporterades i Smedjebacken 2004. Spelande berguv observerades sporadiskt mellan 2009 och 2013. 2015 påträffades en död berguv och efter det finns inga observationer rapporterade.

Lappuggla observerades 2019 i skogen vid Lapptäppan. Det finns en tidigare observation från 2001.

Slaguggla observeras sporadiskt, senaste rapporten rör en häckning i Smedjebacken från 2021.

3.5. Skogshöns

Orre är observerad endast en gång vid Lapptäppan. Tjäder har observerats några gånger vid Lapptäppan. Järpe har rapporterats en gång från Vilmören.

3.6. Smålom

Smålom observeras regelbundet vid Söppenmyrens naturreservat och det finns även observationer i Smedjebackens hamn och vid Flatenberg.

3.7. Koncentrationsområden för sjöfåglar

Gäss, svanar, änder och andra sjöfåglar observeras regelbundet rastande i Söppenmyrens naturreservat samt i Smedjebackens hamn. Även i sjön Leran observeras årligen rastande sjöfåglar.

3.8. Övriga fåglar

Ett 70-tal arter som antingen är rödlistade, är upptagna i fågeldirektivet eller är prioriterade arter i skogsvårdslagen finns noterade inom utredningsområdet. Mindre hackspett förekommer årligen häckande längs Kolbäcksån och det finns även uppgifter om observationer av vitryggig hackspett i Söppelmyren och längs Kolbäcksån.

4. Slutsats och rekommendation

Av de 18 arter som pekas ut som särskilt hänsynskrävande i Naturvårdsverket "Vägledning till elnätets påverkan på fåglar" är 16 observerade vid något tillfälle inom utredningsområdet. I de flesta fall rör det sig om enstaka observationer av förbiflygande individer. Det finns något fler observationer av skogslevande arter som duvhök, slaguggla och tjäder. Tjäder kan i vissa fall använda ledningsgator som spelplats om också omgivande skog hyser gynnsamma habitat för arten. En skogshönsinventering rekommenderas därför för att säkrare kunna säga hur eventuella förekomster ser ut.

Påverkan på eventuellt förekommande rovfåglar och ugglor längs med befintlig ledningsgata kan undvikas genom att inte avverka skog under häckningstid. Ytterligare inventering av dessa grupper bedöms därmed ej som nödvändig.

Referenser

Ottvall, R. & Green M. (2020). Kraftledningars påverkan på fåglar – en syntesrapport. Ottvall Consulting AB, Höör. Biologiska institutionen, Lund.

Naturvårdsverket (2023). Vägledning om elnätens påverkan på fåglar.